

ΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

"ΤΟΥΡΚΙΑ, ΘΛΙΜΜΕΝΗ ΜΟΥ ΠΑΤΡΙΔΑ
ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ ΩΡΑΙΑ" - ΑΤΑΟΛ ΜΠΕΧΡΑΜΟΓΛΟΥ.

Π. ΠΑΙΟΝΙΔΗ.

Ο Άταόλ Μπεχράμογλου ήταν ο τελευταίος Γεμικός Γραμματέας της Ένωσης Τουρκικών Συγγραφέων πριν από την απαγόρευση της από την Χούντα. Ήταν ταυτόχρονα κι' ο αρχισυντάκτης του περιοδικού "Σανάτ Έμεγιλ", έκφραστικού όργανου της τουρκιικής προοδευτικής σκέψης, ποῦχε πρωτοανακαλύψει την διηή μας, την Νεσιέ Γιασίν κι' άργότερα άφιέρωσε ταῦχος του στην Κυπριακή ποίηση (Έλληνο-κυπριακή και Τουρισουπριακή). Τώρα κι' αυτό τό περιοδικό ξεκίσει και δέν ξέρουμε καλά - καλά πόσοι από τούς συνεργάτες του είναι στά κρατητήρια και πόσοι είναι έξω.

Ο Άταόλ Μπεχράμογλου όμως, παληός φίλος από διεθνή συνέδρια ήρθε και μέ βρήκε μέ μιá μετάφραση έργων του από τόν έκδοτικό "Σύγχρονη Έποχή". "Τουρκία θλιμμένη μου πατρίδα, πατρίδα μου ώραία" ό τίτλος της συλλογής, παρμένος από πρόσφατο όμώνυμο ποίημα του ποιητή.

"Τουρκία, θλιμμένη μου πατρίδα, πατρίδα μου ώραία
Μάνα μέ πρόσωπο ρυτιδωμένο / μυδώνι γελαστό, ρόδι
ιλαμένο.... Κάτω άπ'τά σίδερα βογιās χ' έκει πού λένε,
τέλειωσε πάει, έσύ ξαναρχινās".

Όπως τονίζεις κι' ό μεταφραστής Γ.Γιωργος στον πρόλογο του, στά ποιήματα του Α. Μπ. άποτυπώνονται έμμεσα τά γεγονότα της πολυτάραχης είσοσαςτίας 1960-80.

Η συλλογή ποῦναι χωρισμένη σε τρεΐς ένότητες περιλαμβάνει 23 ποιήματα. Στην πρώτη ένότητα υπάρχει ή γεύση της τουρκιικής πραγματικότητας, - στην δεύτερη ό ποιητής ξεπετάγεται στον διεθνή χώρο - Χιλή, Ελλάδα, Γιουεβάρια κá - και στην τρίτη βγαίνει σε πρώτο πλάνο ή λυρική διάθεση του ποιητή. Ό διαχωρισμός φυσικά αυτός είναι του μεταφραστή πού συνεργάστηκε μαζί μέ τόν ποιητή. Στην όλη δουλειά έθεσε την σφραγίδα του κατά κάποιο τρόπο και ό Γιάννης Ρίτσος μέ "τίς πολύτιμες υποδείξεις του - όπως λέει ό πρόλογος - στη μετάφραση τών ποιημάτων".

Είναι εκπληκτικό πράγματι πόσο μοιάζουν οι ποιητικές φωνές των λαών ^{και} τους έχει λάχει σιληρή μοίρα κάτω από τον ήλιο. Είναι το κοινό πάθος για την πατρίδα το συναπειρασμένο με την επιμονή στην αναζήτηση της ειρήνης, που φέρνει πιο κοντά στην ρίζα, είναι εκείνη ή πολυφωνία, που δεν παραγνωρίζει και δεν υποτιμά τίποτα, είναι εκείνος ο ώμος ρεαλισμός που κάνει τα πράγματα, ανάγλυφα έτσι που ν'άπλώσεις το χέρι σου θά τα έγγιξεις.

Λέει κάπου ο 'Αταόλ Μπεχράμογλου:

" Η ποίηση πρέπει να απασχολείται από μικροπράγματα και μικρολεπτομέρειες / Έτσι θα γίνει η αληθινή ιστορία της ζωής / Πρέπει να περιγράψεις της χώρας σου τη φύση, τα / πουλιά, τα δέντρα, τον ουρανό, τα φάρια / Ν'απαριθμείς έναν έναν όλους τους ανέμους, όλα τα / λουλούδια, όλα τα πετράδια".

Κι'άλλοι:

" Μέσους τους τη ζεστασιά πρέπει να μπαίνουν στα ποιήματα μου / Το πουλιάμμο μου, η αγαπημένη μου, η πόλη που κατοικώ... / Η μάνα μου, ο πατέρας μου, ο αδελφός μου, όλα όσα πιστεύω κι'όλα όσα μισώ ..."

Ο Μπεχράμογλου έχει πίσω του μια πλούσια παράδοση λαϊκής, επαναστατικής ποίησης πάνω στην οποία μπορεί να στηριχτεί. Είναι πάνω απ'όλα η ποιητική κληρονομιά του Ναζίμ Χικμέτ, αλλά και των Καντίρ, 'Αρίφ, Γκιουτσέ κι'από μέσα στα τελευταία είκοσι χρόνια, μετά την ανατροπή του Μεντερές, όταν έσπασε κάπως το κλίμα του σιοταδισμού κι'άρχισαν να κυκλοφορούν τα έργα τους, άσκησαν μεγάλη επίδραση πάνω στις νεώτερες γενιές. Κι'η επίδραση αυτή δεν περιορίζονταν μονάχα στον χώρο της καλλιτεχνικής δημιουργίας, αλλά επεκτείνονταν και στον χώρο της καθ'όλα συμπεριφοράς, της γενικότερης στάσης έναντι της ζωής και της προσωπικής παρεμβολής του δημιουργού μέσα στα γεγονότα.

Έτσι δεν είναι τυχαίο που τους Τούρκους καλλιτέχνες δημιουργούς τους συναντάς ταυτόχρονα και σε μια σειρά άλλα ταμπούρια του αγώνα, δεν είναι τυχαίο το ότι, σήμερα μέσα στις συνθήκες της χουντικής τρομοκρατίας, άρριετοι απ'αυτούς τους δημιουργούς κτυπήθηκαν πρώτοι.

Δεν θα ξεχάσω ποτέ τις συναντήσεις μου στην Κωνσταντινούπολη τον Δεκέμβρη του 1979 όταν πήγα εκεί με πρόσκληση της Τουρκικής Επιτροπής Ειρήνης. Συγγραφείς, κριτικοί, ήθοιοι, σκηνοθέτες,

ζωγράφοι, μουσικοσυνθέτες, τραγουδιστές, άνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν βρίσκονταν συσπειρωμένοι σὲ μεγάλους ἀριθμούς γύρω ἀπὸ τὴν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δημοκρατίας. Κι' ὑπῆρχε σ' ὄλους αὐτοὺς μιὰ ἔντονα ὑπογραμμισμένη πολιτικοποίηση καὶ εὐαισθησία ὅσον ἀφορᾷ τὰ προβλήματα, ὅλα τὰ προβλήματα τῆς περιοχῆς, μαζί καὶ τῆς Κύπρου, καὶ τοὺς ἀγῶνες τῶν λαῶν. Ὑπῆρχε ἐπίσης μιὰ αἰσιοδοξία ὅσον ἀφορᾷ τὶς ἐξελίξεις στὴν Ἱδία τὴν Τουρία, μιὰ αὐτοπεποίθηση ποὺ τὴν ἐβλεπε στα ἔργα τους καὶ ποὺ εἶχε τὸ ἀντικρυσμα τῆς καὶ στὸ μαζικὸ κίνημα ποὺ ὀλοένα καὶ φούντωνε. Κι' εἶναι ὁπωσδήποτε αὐτὸ τὸ φούντωμα τοῦ Προοδευτικοῦ κινήματος ποὺ εἶχε κυρίως σὰν στόχο ἢ χούντα ποὺ πῆρε τὴν ἐξουσία τὸν περασμένο Σεπτέμβρη. Ὁ ποιητὴς ὁμως πιστεύει στὸν ἄνθρωπο καὶ στὸ μέλλον του.

Λέει κάπου:

" Θέλω νὰ ζήσουμε / λεύτερα / συνειδητά / ὠραία / Νὰ λέει ὁ ἕνας στὸν ἄλλο / τὴ σιέψη του / Νὰ βασιλεύει παντοῦ / ἢ χαρὰ / πλάῃ / στὴν ἀγρύπνια. / " Ἄσπρο, ἀπαλὸ πέφτει τὸ χιόνι σὰν μετὰξι / " Ἄσε νὰ πέφτει / Ὁ κόσμος θὰ γίνεῖ καλύτερος / Τὸ πιστεύω / Ὅπως πιστεύω / στὴν ὀμορφιά τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς / στὴν παιδιότητα / στὴν παντοδυναμία / καὶ στὴν ἀπέραντη γενναιότητα τῆς".

Εἶναι παρήγορο πράγματι ν' ἀκούμε τέτοιες φωνές ἀπὸ τὴν γειτονική Τουρία.

Υ.Γ. Τὸ βιβλίο τοῦ Ἀταὸλ Μπεχράμογλου διατίθεται στὸ βιβλιοπωλεῖο "ΔΕΚΑ" στὴν Λεμεσό κι' ἀπ' ὅτι ἀντιλαμβάνομαι στέλλεται καὶ ταχυδρομικῶς ὅταν ζητηθεῖ.